

**HLAVNÍ VÝSLEDKY A DOPORUČENÍ ZE STUDIE HODNOCENÍ ČINNOSTÍ UNIVERZITY
KARLOVY V LETECH 2004-2010**

TŘETÍ ROLE

2012

Obsah

Úvod.....	3
1. Vymezení hodnocené oblasti.....	3
2. Metodologie.....	4
3. Reflexe datové základny.....	4
4. Tematické oblasti.....	5
4.1 Celoživotní vzdělávání.....	5
4.2 Komercializace výzkumu a vývoje.....	8
4.3 Informační a poradenské služby.....	16
4.4 Působení Univerzity Karlovy v různých oblastech veřejného života.....	24

Úvod

Podle zákona o vysokých školách je povinností každé vysoké školy „*provádět pravidelně hodnocení činnosti vysoké školy a zveřejňovat jeho výsledky*“. Naléhavost tohoto procesu je v současné době umocněna i připravovanými změnami zákona o vysokých školách, kdy má být místo programové akreditace zavedena akreditace institucionální. Aby takovouto akreditaci vysoká škola mohla získat, bude pro ni nezbytné, aby měla vytvořený a zavedený systém vnitřního hodnocení kvality, který vede nejenom k zabezpečení jistých standardů kvality, ale zejména k posilování silných a odstraňování slabých stránek instituce. Vnitřní hodnocení kvality se tak stává součástí celkového rozvoje univerzity.

Univerzita Karlova v současné době pravidelně zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti na pěti až sedmileté období, jeho každoroční aktualizaci a následně rozsáhlou výroční zprávu o činnosti. Univerzita Karlova tak má vytvořeny metodické opory pro hodnocení kvality výuky studenty, pro oblast doktorského studia má UK k dispozici sérii detailních standardizovaných kvalifikovaných šetření hodnocení studia ze strany jeho absolventů.

V následujících letech Univerzita Karlova zamýšlí maximálně využít existujících prvků, doplnit je o nové a vytvořit systém pravidelného komplexního vnitřního hodnocení kvality. Součástí tohoto systému bude jak hodnocení pro účely akreditace, tak hodnocení formativní, které vytvoří základ pro zlepšení kvality hodnocených oblastí.¹ Naplňování tohoto záměru, který si Univerzita Karlova stanovila ve svém dlouhodobém záměru na léta 2011–2015, by mělo posílit jak její rozvoj, tak i odpovědnost vůči společnosti a jejím očekáváním, a tím i její autonomii a pozici ve veřejném prostoru.

Výchozím krokem tímto směrem byla *Vlastní hodnotící zpráva Univerzity Karlovy za období 2004–2008*, jež vznikla v roce 2009.² Nadcházející návazné kroky se zaměří na hlubší hodnocení všech základních oblastí činnosti. Vnitřním účelem hodnocení těchto oblastí je především vytvoření co možná nejlepších podkladů pro zvyšování kvality konkrétních činností i pro rozhodování o dalším rozvoji a poslání Univerzity Karlovy a posílení jejího strategického rozvoje. Mezi základní tematické oblasti činnosti náleží například vzdělávání, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti, internacionalizace či třetí role univerzity.

Jako první byla pro hodnocení vybrána oblast posledně jmenovaná, tzn. **třetí role**, jíž se *Vlastní hodnotící zpráva* zabývala pouze okrajově.

1. Vymezení hodnocené oblasti

Do **třetí role** bylo zařazeno široké spektrum aktivit, které směřují vně Univerzity a které nejsou na Univerzitě Karlově běžně řazeny do dvou tradičních oblastí: vzdělávací a vědecké a výzkumné. Konkrétně se jedná o tyto:

- ▣ celoživotní vzdělávání;
- ▣ komercializace výzkumu a vývoje;
- ▣ informační a poradenské služby;
- ▣ zapojování do veřejného života.

¹ Viz *Statut Univerzity Karlovy a Dlouhodobý záměr Univerzity Karlovy v Praze, 2011–2015*.

² Tato zpráva se soustředila především na celouniverzitní úroveň, pokrývala většinu hlavních oblastí činnosti.

2. Metodologie

Pro zpracování byla zvolena standardní metodika používaná při vnitřním hodnocení, která spočívá v posouzení, jak instituce v určitém období naplňovala cíle, které si stanovila ve strategických dokumentech. Za nezbytný výchozí bod byla považována reflexe datové základny, neboť hodnocení je možné pouze při zajištění vysoké míry úplnosti a kvality vstupních materiálů. Jádrem hodnotící činnosti bylo provedení analýzy a hodnocení čtyř tematických oblastí. Zkoumána přitom byla jak univerzitní, tak i fakultní úroveň.

3. Reflexe datové základny

Léta 2004 až 2010 byla v České republice dobou, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy hledalo podobu a pozici strategických dokumentů v prostoru vysokoškolského vzdělávání: jak na úrovni celostátní, tak i na úrovni jednotlivých vysokých škol bylo nejprve nutné vytvořit prostředí, ve kterém by dlouhodobé záměry, jejich aktualizace, výroční zprávy a další rozvojové a evaluační dokumenty vytvářely provázaný celek.

Obdobný proces probíhal na Univerzitě Karlově také ve vztahu mezi Univerzitou jako celkem a jejími součástmi. Zpracovávání dlouhodobých záměrů ze strany fakult se vyvíjelo postupně a na každé z nich do značné míry autonomně ve většině případů se co do období platnosti neshodovaly s dlouhodobým záměrem Univerzity, aktualizace byly na některých fakultách připravovány pravidelně, jinde se nevyskytovaly vůbec, popř. byly na delší než na roční období. Zcela stranou často zůstaly nástroje implementace stanovených cílů a tomu odpovídající indikátory či časový horizont. Rozdíly existovaly i v pojmání výročních zpráv: jejich struktura, zaměření, délka a hloubka zpracování se výrazně lišily, chyběla jim společná část, která by popisovala naplňování strategických cílů vyplývajících z dlouhodobého záměru fakulty a univerzity, resp. jeho aktualizací. Některé součásti navíc předkládaly pouze výroční zprávu o hospodaření, nikoli o činnosti.

Ke zlepšování docházelo postupně. Dlouhodobý záměr Univerzity Karlovy na období let 2011–2015 již explicitně obsahuje prvky strategického plánování (od analýzy současného stavu, cílů, strategických záměrů, přes nástroje využitelné pro jejich dosažení). Dlouhodobé záměry fakult se vztahují ke stejnému období, jejich členění je obdobné jako v DZ UK, i když se nevyskytuje vždy nebo není podobně důsledné a propracované.

Hodnocení třetí role je kromě výše popsaných okolností komplikováno i tím, že tato oblast je v českém vysokém školství vymezována postupně a teprve v posledních letech. Z hlediska strategického rozvoje jde v současné době o novou oblast, což se odráží i v jejím zastoupení v rozvojových dokumentech i ve výročních zprávách. Přestože činnosti v této oblasti existují (a existovaly i v minulosti), nejsou dosud standardně sledovány a vyhodnocovány, byť v některých případech tvoří svým rozsahem i významem nezanedbatelnou část univerzitních či fakultních činností.

Uvedené skutečnosti se v hodnoceném období projevily jak v Dlouhodobém záměru Univerzity Karlovy léta 2004–2010, tak v dlouhodobých záměrech jejích součástí, téma třetí role nebylo pojato jako samostatná kapitola na rozdíl od zbývajících dvou základních oblastí činnosti: vzdělávání a výzkumu a vývoje. Rozvojové priority pro tuto oblast přesto na obou úrovních existovaly, byla jim však věnována rozdílná pozornost, jak z hlediska šíře, tak z hlediska propracovanosti. Obdobné konstatování platí pro výroční zprávy. Dozvědět se tak více o třetí roli bylo z řady výročních zpráv o činnosti velmi obtížné, často zde předmětné aktivity vůbec nebyly uvedeny, ačkoli ve skutečnosti probíhaly, v mnoha případech na vysoké úrovni.

Závěry a doporučení:

Obecně k datové základně: Univerzita Karlova se ve vztahu k období let 2011–2015 rozhodla řešit relativně nedostatečnou provázanost dlouhodobých záměrů Univerzity a jejích součástí. Zkoumání činností Univerzity Karlovy v oblasti třetí role v období let 2004–2010 totiž ukázalo, že předpokladem hlubšího hodnocení je souměrnost na straně vstupů a výstupů. Na tomto základě lze doporučit, aby systemizace oblasti rozvoje pokračovala směrem k užšímu propojení dlouhodobých záměrů, jejich aktualizací a výročních zpráv, resp. dalších datových zdrojů, a to v souladu s aktuálními záměry „*důsledně provázat dlouhodobé záměry součástí UK na dlouhodobý záměr a další strategické dokumenty UK, systematicky uplatňovat kontrolu jejich plnění*“ a „*zavést pravidelné vnitřní hodnocení kvality všech hlavních činností univerzity*“ (DZ UK 2011–2015).

Obecně k třetí roli: V českém vysokoškolském prostředí třetí role dosud není koherentně vymezenou oblastí, lze však předpokládat, že její význam bude narůstat a spolu s tím i důležitost jejího podloženého rozvoje. Pro posílení institucionalizace této oblasti na Univerzitě Karlově lze proto doporučit:

- ▣ zpřesnit pojetí tzv. třetí role mezi dalšími oblastmi činností Univerzity Karlovy a/nebo jejích součástí a promítnout ho v konkrétní podobě do strategických dokumentů a do podpory rozvoje činností, které budou identifikovány jako prioritní;
- ▣ určení indikátorů, které Univerzita Karlova v souladu se svou vizí, rozvojovými prioritami a potřebami svého okolí považuje za nezbytné pro hodnocení činností v oblasti třetí role;
- ▣ zkvalitnění sběru údajů, které nejen umožní propojení záměrů, cílů a dosažených výsledků, ale napomohou při rozhodování o dalším rozvoji této oblasti.

4. Tematické oblasti**4.1 Celoživotní vzdělávání****Vymezení:**

Celoživotní vzdělávání bylo chápáno v souladu se zákonem o vysokých školách a vymezením daným v **Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy** (1999) v nejširším možném smyslu, tedy jako **jakákoli vzdělávací aktivita mimo akreditované studijní programy**, ať již směřuje k veřejnosti či k vlastním zaměstnancům, ať již je organizována ve veřejně prospěšné či komerční formě, ať již je její trvání jednodenní či dvousemestrální. V návaznosti na legislativní pravidla i univerzitní praxi **sledovala zpráva tři skupiny aktivit – zájmové vzdělávání** (se zvláštní kategorií **Univerzity třetího věku**), **profesní vzdělávání** a **rigorózní řízení**.

Rozvojové priority a cíle:

Rozvoj aktivit celoživotního vzdělávání patřil v hodnoceném období mezi významné strategické záměry Univerzity. Univerzita si v Dlouhodobém záměru 2004 – 2010 stanovila, že vytvoří *system celoživotního vzdělávání zaměřený na různé cílové skupiny*, přednostně se pak zaměří na vlastní absolventy a absolventy dalších vysokých škol a částečně také na uchazeče o studium, kteří nebyli přijati z kapacitních důvodů. Za nejvýznamnější oblast rozvoje celoživotního vzdělávání považovala právě **profesní vzdělávání**. Intenzivnější koordinace aktivit na podporu a rozvoj CŽV na celouniverzitní úrovni včetně stanovení konkrétních dílčích cílů však začala probíhat až v samém závěru sledovaného období, především v roce 2010.

Analýza:

Univerzita Karlova v oblasti celoživotního vzdělávání v období let 2004–2010 **realizovala početnou řadu nezanedbatelných aktivit, a to jak v oblasti zájmových kurzů, tak v profesním vzdělávání odborníků v řadě (zejména regulovaných) profesí.** Všechny fakulty s výjimkou jedné v uvedeném období uskutečňovaly **rigorózní řízení.**

Výroční zprávy UK o činnosti k oblasti **zájmových kurzů** poskytují informace pouze v omezené míře, i když kurzy tohoto typu velká část fakult realizuje. Údaje, které se podařilo dohledat, proto nevystihují celou skutečnost, ta je s nejvyšší pravděpodobností co do počtu programů i zúčastněných posluchačů výrazně vyšší. Zároveň se ve sledovaném období změnila metodika vykazování kurzů i účastníků (mezi lety 2008 a 2009), kdy byla do té doby samostatně vedená evidence kurzů převedena do Studijního a informačního systému (SIS). Počet účastníků se podle dostupných informací mezi roky 2008 a 2009 více než zdvojnásobil z 2 4000 na 5 000, stejně jako počet nabízených kurzů z necelých 50 na 110. Evidence za rok 2010 je získávána opět jinou metodikou sběru dat, neboť počet kurzů poklesl na 44 a účastníků na 1790 – srovnání těchto dat s daty ve výročních zprávách však ukazuje, že evidence není úplná. Platný Řád celoživotního vzdělávání také neposkytuje dostatečná a jednoznačná pravidla pro odlišení jednotlivých typů kurzů, což se projevuje také na kvalitě datové základny. To se ostatně projevilo v jeho současných úpravách.

Z oblasti zájmových kurzů Univerzita Karlova pojímá jako důležitou součást **Univerzitu třetího věku (U3V).** U3V jako specifickou (či dokonce samostatnou) oblast kurzů ČŽV zmiňují všechny Výroční zprávy UK. Data jsou sbírána samostatně a tato oblast ze všech činností ČŽV nejlépe datově podložena. Statistiky ukazují, že počet posluchačů mezi léty 2006 až 2010 plynule narůstal ze 4 300 na téměř 4 800 osob. U3V sice nebyla součástí prioritních záměrů Univerzity formulovaných v jejích strategických dokumentech na léta 2004–2010, pro Univerzitu však byla a je důležitou aktivitou. V rámci možností, které jí poskytují existující kapacity (prostorové, personální) se **Univerzita Karlova snaží posilovat nabídku vzdělávacích aktivit i dalších služeb pro seniory (například poskytováním zajištění činnosti spolků absolventů kurzů U3V).** Kurzy U3V ať již samostatně, nebo jako součást kurzů pro širší veřejnost, **nabízely ve sledovaném období všechny fakulty s výjimkou FaF.** Zájem o kurzy U3V je tak velký, že i přes toto úsilí se zcela nedaří uspokojit poptávku.

Profesní vzdělávání bylo v letech 2004–2010 jak počtem kurzů tak i účastníků **nejvíce zastoupeno na všech lékařských fakultách** (další vzdělávání lékařů a dalších pracovníků ve zdravotnictví), **Právnické fakultě** (specializované kurzy dalšího vzdělávání právníků, spolupráce s profesní komorou), **Filozofické fakultě** (vzdělávání psychologů, učitelů a dalších odborných pracovníků ve veřejné správě), **Pedagogické fakultě** (vzdělávání učitelů, vychovatelů a dalších pedagogických profesí), **Farmaceutické fakultě** (vzdělávání pracovníků ve farmaceutickém průmyslu, intenzivní spolupráce s farmaceutickými firmami při přípravě vzdělávacích přednášek a dalších aktivit) a **Fakultě tělesné výchovy a sportu** (vzdělávání pracovníků ve školství, tělovýchově a zdravotnictví). **Profesní kurzy však poskytují i další fakulty** – např. **Matematicko-fyzikální** či **Přírodovědecká fakulta** nabízejí mj. profesní kurzy dalšího vzdělávání učitelů v přírodovědných oborech, **Fakulta sociálních věd** v oblasti mediální výchovy a **Fakulta humanitních studií** v oblasti etické výchovy.

Z údajů uvedených ve výročních zprávách o činnosti UK by se dalo usuzovat, že celkový ve sledovaném období klesá jak počet kurzů, tak počet účastníků. Významný je zejména ukazatel počtu kurzů s rozsahem 101 a více hodin, což jsou většinou kurzy pro učitele, lékaře, zdravotníky a další profese akreditované ve spolupráci s příslušnými rezorty nebo

profesními organizacemi. Pro vysvětlení uvedeného poklesu existuje více důvodů. Jednak se na tomto poli výrazně zvýšila konkurence. Dále se do tohoto výsledku promítá jistě i ne vždy dostatečná propagace kurzů a také skutečnost, že v některých případech došlo k nasycení poptávky. Srovnáním údajů z databáze kurzů před její transformací do SIS UK bylo navíc zjištěno, že **fakulty některé typy profesních kurzů do SIS již nezadávají a nevykazují je ani ve Výroční zprávě o činnosti UK, byť je ve svých zprávách o činnosti zmiňují.** Je proto více než pravděpodobné, že údaje o počtu profesních kurzů i účastníků těchto kurzů výrazně neodpovídají realitě a **není tedy možné z dostupných dat dělat závažné závěry.**

Rigorózní řízení a udělování rigorózních titulů řadí UK při důsledné aplikaci ustanovení zákona o vysokých školách mezi aktivity CŽV (jedná se o činnosti realizované jinak než v akreditovaném studijním programu). Rozsah konání rigorózních řízení se výrazně liší mezi fakultami a zohledňuje tradice a význam rigorózních titulů v různých vzdělávacích a vědních oblastech. Nejvíce rigorózních řízení se konalo na Právnické, Filozofické a Přírodovědecké fakultě, na teologických fakultách se naopak jedná o okrajovou aktivitu, zatímco Fakulta humanitních studií rigorózní řízení nekoná vůbec.

Rigorózního řízení se však netýkal žádný z celouniverzitních cílů, obdobně chyběly záměry a cíle spojené s pořádáním rigorózních zkoušek u drtivé většiny fakult. Proto nemohla tato aktivita být předmětem hodnocení.

Závěry a doporučení:

Aktivity v oblasti celoživotního vzdělávání jsou pro řadu fakult důležité tím, že propojují vzdělávací činnost v akreditovaných studijních programech a vědeckou a výzkumnou činnost s jejich praktickou aplikací, a rovněž tím, že přinášejí do jejich rozpočtu další finanční prostředky.

Zkoumání datových zdrojů ukázalo, že *nejasná terminologie a klasifikace kurzů CŽV i nepřesné a neúplné vykazování dat zabraňují provedení hlubší analýzy a hodnocení.* Nepřesné je i *vykazování příjmů za celoživotní vzdělávání*, kdy praxe jednotlivých fakult vykazuje několik modelů a údaje není možné meziročně srovnávat, ani nelze určit „výkon“ Univerzity jako celku. To že není možné určit výši příjmů z aktivit celoživotního vzdělávání Univerzity, jako celku může ovlivnit i pořadí Univerzity i v mezinárodních žebříčcích, neboť *příjmy instituce v oblasti profesně orientovaných kurzů se stávají součástí mezinárodních žebříčků a klasifikací a dá se očekávat, že podobný vývoj bude probíhat i na národní úrovni.*

Naopak nejlépe zmapovanou oblastí celoživotního vzdělávání jsou kurzy Univerzity třetího věku.

Univerzitě Karlově se do konce roku 2010 zcela nepodařilo *vytvořit systém celoživotního vzdělávání*, zejména proto, že se naplnění tohoto cíle nevěnovala systematicky již od počátku platnosti DZ 2004 – 2010. Nepodařilo se tak naplnit ani některé dílčí kroky deklarované v aktualizacích pro jednotlivé roky sledovaného období, tj. vytvořit systém profesně zaměřených kurzů, provést analýzu budoucího koordinačního a informačního centra celoživotního vzdělávání na UK, stanovit rámcová pravidla ekonomické motivace pracovníků univerzity při tvorbě a účasti v projektech celoživotního vzdělávání a v rámci doplňkové činnosti, provést komplexní bilanci aktivit, záměrů a možností rozvoje programů celoživotního vzdělávání či poslední, z roku 2010, provést SWOT analýzu celoživotního vzdělávání na UK a na základě jejích výsledků připravit kroky k výraznému zvýšení výkonů UK v této oblasti. *Situace se začala mírně zlepšovat v letech 2009 a zejména 2010, kdy se objevily aktivity zaměřené na analýzu situace v oblasti CŽV na celouniverzitní úrovni.* Dá se očekávat, že tyto aktivity budou pokračovat a že se v následujícím období zintenzivní.

Pro pokračování v realizaci základního cíle UK v oblasti CŽV, **vytvoření systému celoživotního vzdělávání**, lze doporučit zejména:

1. **novelizaci řádu CŽV**, jež sjednotí a zpřehlední terminologii a klasifikaci v oblasti celoživotního vzdělávání v návaznosti na rozdílné potřeby a praxe jednotlivých fakult, profesní legislativu a širší kontext vzdělávací politiky.
2. **zahájení kroků k systematické koordinaci a k vytvoření systému metodického řízení aktivit CŽV** na celouniverzitní úrovni se zapojením existujících fakultních infrastruktur.
3. **vytvoření jednotné metodiky vykazování údajů o CŽV pro všechny fakulty**: kategorizace a evidence nabízených kurzů, počtu účastníků, příjmy apod.

4.2 Komercializace výzkumu a vývoje

Vymezení:

Pojem komercializace výzkumu a vývoje v dokumentech Univerzity Karlovy vymezen prostřednictvím následujících aktivit:

- ▣ *přenos poznatků a technologií*, tj. prodej monografií, studií a analýz, patentování a prodej patentů či licence nebo know-how, založení spin-off společnosti;
- ▣ *přímá spolupráce s komerčními subjekty*, tj. poskytování služeb, konzultace a výzkum na zakázku, společné výzkumně-vývojové projekty.

Rozvojové priority a cíle:

Pro oblast komercializace vědy a výzkumu si Univerzita Karlova ve svém dlouhodobém záměru vytyčila dvě hlavní rozvojové priority:

1. *Aktivněji vstupovat do společenské praxe, konkrétně pak usilovat o větší implementaci výsledků vědy do praxe.*
2. *Získávat nové zdroje financování Univerzity, zejména spoluprací s praxí a zhodnocováním výsledků výzkumné práce (více inovačních projektů).*

Ty byly konkretizovány do podoby dvou cílů:

1. *Připravit vhodný model inovační politiky UK, který zlepší přenos poznatků výzkumu do praxe.*
2. *Zřídit vhodný útvar, který by sloužil přenosu poznatků a technologií na UK (s posláním „systematicky mapovat poznatky a technologie s komerčním potenciálem vznikajícím na fakultách a pracovištích UK a napomáhat jejich komerčnímu využití“, VZČ 2007).*

Analýza:

Již vlastní rozvojové záměry a cíle naznačují, že ve sledovaném období se celá oblast nacházela spíše ve fázi institucionalizace, systemizace, získávání zkušeností, kontaktů, ale zejména důvěry jak externích partnerů, tak i vlastních zaměstnanců, především akademických a vědeckých pracovníků. Univerzita se vedle podpory přenosu poznatků a

technologií zaměřila i na vzdělávání v této oblasti, a to jak ve vlastních, univerzitních řadách, tak mezi univerzitami v ČR nebo na evropské úrovni.

Priorita 1: *Aktivněji vstupovat do společenské praxe, konkrétně pak usilovat o větší implementaci výsledků vědy do praxe*

Dostupná data, vesměs z mimouniverzitních zdrojů, ukazují, že na Univerzitě Karlově je vysoký, ba rozhodující podíl výzkumu, který není komercializován. I na „nejaktivnějších“ fakultách dosáhl podíl aplikovaných výstupů poměrně nízké hodnoty³. Většina výzkumných týmů je takto zaměřená a obdobně i většina existujících grantových finančních podpor směřuje do základního výzkumu. To však není překvapivé, neboť až dosud, pokud chce být univerzita úspěšná a uznávaná, musí dosahovat vynikajících výsledků v oblasti výzkumu, avšak ty jsou generovány zejména publikační činností a vysokou citovaností autorů, případně prestižními mezinárodními cenami. Výsledky aplikované nehrají dosud v hodnocení zásadní roli. *Indikátory týkající se přenosu poznatků a technologií do praxe se začínají v evropských a globálních hodnoceních objevovat teprve v několika posledních letech a dosud tvoří jejich menší část. Komercializace výsledků vědy a výzkumu je na UK, obdobně jako na většině univerzit kontinentální Evropy, novou agendou, nicméně lze předpokládat, že tato oblast bude do budoucna tvořit neodmyslitelnou součást poslání výzkumné univerzity.*

HODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH ORGANIZACÍ RVVI 2010: SOUČÁSTI UK										
SOUČÁST	POČET VÝSTUPŮ					BODOVÉ HODNOCENÍ				
	celkem	z toho aplikované				celkem	z toho aplikované			
		patenty	jiné ⁴	celkem	% APL		patenty	jiné ⁵	celkem	% APL
KTF	163,0	-	-	-	-	1 808	-	-	-	-
ETF	294,3	-	-	-	-	3 926	-	-	-	-
HTF	90,8	-	-	-	-	1 383	-	-	-	-
PF	600,4	-	-	-	-	5 828	-	-	-	-
1. LF	2 676,4	0,3	16,4	16,7	0,62 %	69 140	13	1 067	1 080	1,56 %
2. LF	1 153,4	-	0,5	0,5	0,04 %	25 718	-	20	20	0,08 %
3. LF	1 327,9	-	-	-	-	32 905	-	-	-	-
LFP	895,5	-	-	-	-	14 096	-	-	-	-
LFHK	1 482,0	-	3,0	3,0	0,20 %	23 163	-	120	120	0,52 %
celkem LF	7 535,2	0,3	19,9	20,2	0,27 %	165 022	13	1 207	1 220	0,74 %
FaF	553,4	4,0	1,2	5,2	0,94 %	19 556	640	47	687	3,51 %
FF	2 259,1	-	16,3	16,3	1,39 %	31 654	-	653	653	2,06 %
PřF	2 549,9	-	19,2	19,2	0,75 %	80 349	-	767	767	0,95 %
MFF	3 552,4	2,0	87,3	89,3	2,51 %	136 422	400	3 793	4 193	3,07 %
PedF	573,9	-	-	-	-	7 266	-	-	-	-
FSV	907,5	-	1,0	1,0	0,11 %	9 829	-	40	40	0,41 %
FTVS	266,8	-	12,0	12,0	4,50 %	3 425	-	480	480	14,02 %
FHS	703,5	-	5,5	5,5	0,78 %	7 587	-	280	280	3,69 %
jiné	355,4	-	5,5	5,5	1,54 %	6 951	-	220	220	3,16 %
celkem UK	20 405,6	6,3	167,9	174,2	0,85 %	481 005	1 053	7 487	8 540	1,78 %

Zdroj: RVVI, *Hodnocení výsledků výzkumných organizací 2010*

³ Navíc podíl aplikovaných výstupů sám o sobě nevyovídá o celkových výsledcích a je pouze jedním z mnoha možných indikátorů (instituce s nižším podílem aplikovaných výstupů může být úspěšnější při jejich komercializaci, neboť i z malého počtu výsledků mohou vzniknout velké příjmy).

⁴ Vzhledem k proměnam klasifikace výsledků výzkumů a vývoje není možné použít podrobnější členění aplikovaných výstupů, které nejsou patenty. Významná část ostatních aplikovaných výstupů UK je tvořena softwarem. Kategorie „jiné“ zahrnuje následující výstupy: užité a průmyslové vzory, prototypy, funkční vzorky, výsledky realizované poskytovatelem, certifikované metodiky a postupy, specializované mapy, software, poloprovozy, ověřené technologie, odrůdy a plemena.

⁵ Idem.

Na Univerzitě Karlově v letech 2004–2010 výrazně převažoval základní výzkum oproti výzkumu aplikovanému: výsledky vědecké a výzkumné činnosti, které byly uplatněny mezi 2005 až 2009 (viz Hodnocení výzkumných organizací 2010), ukazují, že aplikované výstupy v tomto období tvořily necelé jedno procento všech výstupů a přinesly UK necelá dvě procenta bodů.

Tomu, že komercializace či přenos jsou novými aktivitami, odpovídá i nastavení kariérních drah akademických pracovníků. Oblast přenosu poznatků a technologií se do nich prakticky nepromítá. Přitom dosažení vynikajících výsledků v komercializaci výstupů z výzkumu či inovační činnosti by se mohlo stát základem pro vytvoření alternativní možnosti k akademické kariéře tak, jak je chápána dnes.

Kvalitní základní výzkum je však pro přenos poznatků a technologií do praxe nezbytný, protože tvoří mj. i podhoubí výzkumu aplikovaného a implementačního.

Pokud bychom z databáze RVVI vytvořili časovou řadu v letech 2005 – 2009, naznačila by pozvolný nárůst aplikovaných výstupů na UK; většina z nich pocházela z oblasti přírodních věd a lékařství (zejména 1. LF a MFF), pominout však nelze ani FTVS či FF, a to přesto, že některé druhy ze sledovaných aplikovaných výsledků nejsou v oblasti humanitních věd obvykle realizovány (např. patenty).

Aktivity Univerzity Karlovy v rámci této prioritní oblasti se v letech 2004 až 2010 vyvíjely po následujících hlavních liniích:

- **Zřízení a práce Centra pro přenos poznatků a technologií (dále CPPT)**, zejména za účelem podpory a realizace prodeje chráněných výsledků vědecké činnosti či licencí k jejich využívání.
- **Přijetí strategických a implementačních materiálů** připravených CPPT, zejména:
  - a. *Strategie Univerzity Karlovy v Praze v oblasti komercializace poznatků a technologií* (2009), dále *Strategie*, která zahrnuje sedm obecných principů;⁶
  - b. Metodická příručka *Komercializace výsledků výzkumu a vývoje na fakultách a dalších součástech Univerzity Karlovy v Praze Doporučený postup s komentářem ze dne 18. 5. 2009*, která popisuje doporučené postupy pouze pro oblast realizace prodeje právně chráněných výsledků vědecké činnosti či licencí k jejich využívání.⁷
  - c. Prováděcí materiál podle zákona č. 130/2002.
- **Úsilí o vybudování vědeckých center s aplikačním potenciálem.** Úsilí o vybudování těchto center částečně naplňuje jeden z principů *Strategie*, podle něž „[p]ro efektivní rozvoj přenosu poznatků a technologií do praxe je žádoucí vzájemná spolupráce mezi fakultami a součástmi Univerzity Karlovy stimulující vytváření společných projektů.“

Úsilí se soustředilo především do čtyř oblastí:

- a. *Výstavba teoretických, preklinických a výzkumných ústavů LF UK v Plzni;*

⁶ Dostupné z URL: <<http://cppt.cuni.cz/CPPT-6.html>>.

⁷ Dostupné z URL: <<http://cppt.cuni.cz/CPPT-16.html>>.

- b. *Výstavba společných pracovišť LF UK v Hradci Králové a FaF v Hradci Králové;*
- c. *Výstavba kampusu v Praze na Albertově;*
- d. *Biotechnologické a biomedicínké centrum ve Vestci – BIOCEV.*

Lze sem zařadit i další projekty, např. projekt 1. LF s názvem Výzkumné laboratoře buněčné biologie a metabolomiky, z programu OPPK 3 přijatý v roce 2009.

Priorita 2: *Získávat nové zdroje financování Univerzity, zejména spoluprací s praxí a zhodnocováním výsledků výzkumné práce (více inovačních projektů)*

Podíl příjmů z domácích i zahraničních soukromých zdrojů na celku finančních prostředků, které Univerzita Karlova využila na výzkum a vývoj, v letech 2006 až 2010 ani jednou nedosáhl více než 0,5 procent.⁸ Mezi součástmi rozhodující podíl prostředků ze soukromých zdrojů v letech 2004 až 2010 získaly 1. LF (velká část ze zahraničí) a 2. LF a LF Plzeň (větší část z domácího prostředí) a FaF (za rok 2010), figuruje zde však, byť v řádově nižší sumou, například i FF.⁹ Srovnání UK s dalšími institucemi ukazuje spříznění celého vysokoškolského sektoru a jeho odlišnost od Akademie věd: například v roce 2009 pro Akademii věd domácí podnikatelské zdroje tvořily deset procent (v absolutních číslech šlo o více než devět set milionů korun) výdajů na VaV.

Cíl 1: *Připravit vhodný model inovační politiky UK, který zlepší přenos poznatků výzkumu do praxe*

Hledání vhodného modelu přineslo v průběhu hodnoceného období výsledky v podobě dokumentu *Strategie Univerzity Karlovy v Praze v oblasti komercializace poznatků a technologií* a metodiky s názvem *Komercializace výsledků výzkumu a vývoje na fakultách a dalších součástech Univerzity Karlovy v Praze: Doporučený postup* (v obou případech 2009). Celý postup komercializace pak byl kodifikován v prováděcím materiálu podle zákona č. 130/2002 k nakládání s výsledky výzkumu. *Strategie* obsahuje sedm, většinou obecných principů, které nebyly na úrovni Univerzity dále rozpracovány a dotýkají se pouze části komercializace, tzn. přenosu poznatků a technologií.

Metodická příručka má pouze doporučující charakter, také ona vymezuje pouze část komercializace; pravidla pro postupy v rámci přímé spolupráce nejsou v metodické příručce zahrnuty s odkazem na předpisy a postupy UK (resp. jejich součástí) pro tzv. vedlejší činnost. Uzavírání *Smluv o spolupráci na výzkumně-vývojovém projektu* je samosprávnou kompetencí jednotlivých součástí; existuje pro ně Kompendium vzorových smluv, metodický postup pouze rámcově stanovuje jejich hlavní body. *Žádný z dokumentů neřeší obecně platné zásady rozdělení zisků mezi autory (původce) duševního vlastnictví, jejich pracoviště, fakultu a univerzitu.*¹⁰

⁸ 2004: 0,09 % (bez FTVS, u níž je údaj na RUK nedostupný, a bez rozlišení zahraničních soukromých zdrojů); 2005: 0,32 % (bez 2. LF) 2006: 0,41 %, 2007: 0,32 %, 2008: 0,26 %, 2009 (bez HTF): 0,19 %, 2010: 0,35 %.

⁹ Lze však oprávněně předpokládat, že i jiné součásti UK získaly v hodnoceném období prostředky z podnikatelských zdrojů: například dva patenty MFF náležely v databázi RIV do kategorie licencovaných, významnou část aplikovaných výstupů této fakulty navíc tvoří software, který skýtá potenciál pro peněžní zhodnocení.

¹⁰ To UK v doporučeném postupu zdůvodňuje svou velikou rozmanitostí a ponechává na rozhodnutí jednotlivých součástí, jaká pravidla pro rozdělení příjmu.

Z centrální úrovně nebyla dosud systematictěji rozvíjena oblast společných výzkumných projektů, výzkumu na zakázku či komerčně orientované konzultační či poradenské činnosti. To zapříčiňuje, že více než jedna polovina fakult, které jsou zaměřeny společenskovedně, humanitně či teologicky, zůstávala do značné míry také stranou, i když řada z nich se orientuje na současné společenské problémy a výsledky jejich výzkumné činnosti mají nezanedbatelný aplikační potenciál¹¹. Nelze posoudit, jak tyto okolnosti ovlivnily vývoj hodnocené oblasti na těchto fakultách, ovlivnily však dostupnost informací a dat jak v jejich strategických dokumentech, tak i ve výročních zprávách. Přesto jak výroční zprávy tak i např. data v databázi RVVI naznačují, že aktivity těchto fakult v oblasti komercializace existovaly a zahrnovaly především společné výzkumné projekty, výzkum na zakázku a přípravu výzkumných center s aplikačním potenciálem, ale i např. administrativní a expertní podporu.

Kromě komercializačních aktivit, zpravidla patentů nebo užitných vzorů, které byly konzultovány s CPPT, také *neexistuje centrální evidence komercializace výzkumu a vývoje*. Aktivity týkající se oblasti komercializace na fakultách byly v hodnoceném období zmapovány pouze částečně a nebyly pravidelně vyhodnocovány.

Cíl 2: *Zřídít vhodný útvar, který by sloužil přenosu poznatků a technologií na UK s posláním „systematicky mapovat poznatky a technologie s komerčním potenciálem vznikajícím na fakultách a pracovištích UK a napomáhat jejich komerčnímu využití“ (Výroční zpráva o činnosti UK 2007).*

Hlavním nástrojem rozvoje komercializace výzkumu a vývoje na Univerzitě se mělo stát **Centrum pro přenos poznatků a technologií (CPPT)**. To bylo úspěšně založeno v rámci projektu „*Centrum pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy v Praze*“ (2005-2007). Udržitelnost CPPT i po skončení jeho prvotního zajištění představovala jednu z podmínek dalšího systematického rozvoje této oblasti na Univerzitě Karlově. Po ukončení projektu se činnost CPPT nadále rozvíjela, byť nikoliv bez problémů.

V hodnoceném období mělo CPPT ředitele, dvě pracovnice na plný úvazek, dva technologické skauty dohromady na půl úvazku a zhruba 1100 expertních hodin pro poradenskou firmu. Tou byla od roku 2009 společnost ILA s.r.o. CPPT i společnost ILA shodně označily tuto **personální kapacitu za „zcela nedostatečnou“**, má-li CPPT plnit funkci organizace zastřešující aktivity fakult v oblasti přenosu poznatků a technologií. Analýza, kterou pro potřeby hodnocení vypracovala společnost ILA, srovnávala tři základní parametry charakterizující „celkovou situaci“ tří asociací kanceláří pro přenos poznatků a technologií (KTO) v Evropě a jedné asociace americké. Dále provedla srovnání s obdobnou kanceláří na Masarykově univerzitě a brněnským Jihomoravským centrem. Jakkoliv rozdílné jsou podmínky, ve kterých pracuje CPPT, analýzy naznačily, že personální zabezpečení CPPT, které by umožnilo aktivity v rámci přenosu poznatků a technologií zavádět, metodicky podporovat a spravovat, se jeví ve srovnání s jinými středisky na evropských i českých univerzitách jako nedostatečné¹². Obdobně ani **financování CPPT nedosahuje podle**

¹¹ Přitom úspěšné univerzity (např. Oxford či Cambridge) mají většinu „komerčních“ příjmů z konzultační činnosti a prodej patentů a licencí tvoří pouze jejich menší část.

¹² Ve studii zpracované poradenskou firmou ILA (Srovnání Dvořák et al., 2011) byly srovnány tři základní parametry charakterizující „celkovou situaci“ tří asociací kanceláří pro přenos poznatků a technologií (KTO) v Evropě a jedné americké- počet zaměstnanců, stáří kanceláře a roční rozpočet. Hodnoty uvedených parametrů byly získány z průzkumů tří evropských asociací a jedné americké. Jednalo se o výsledky průzkumu ASTP (Association of European Science and Technology Transfer Professionals) obsahující údaje 99 KTO za fiskální rok 2008, výsledky průzkumu ProTon obsahující údaje od 320 KTO za fiskální rok 2009, výsledky průzkumu CEMI (Chair of Economics and Management of Innovation) obsahující údaje 211 KTO za fiskální rok 2007 a výsledky průzkumu americké asociace AUTM (Association of University Technology Managers) obsahující údaje 181 KTO za fiskální rok 2009. Dle jednotlivých průzkumů studií průměrná KTO v ASTP má necelých 11 zaměstnanců a její stáří je 9let, rozpočet nebyl

zpracované analýzy parametrů KTO obvyklých v Evropě či tuzemsku. CPPT hospodaří s rozpočtem přibližně tři miliony korun ročně, což pokrývá náklady režijní, mzdové a náklady na externí poradce. Tato částka již ale **nemůže pokrýt financování komercializačních aktivit.** Tyto aktivity jsou řešeny individuálně pro každý případ *ad hoc*. Podle zprávy CPPT se na získávání finančních prostředků pro jeho fungování do určité míry podepsala i ekonomická krize¹³; malý zájem komerční sféry je ještě umocněn faktem, že „nabízené vynálezy jsou teprve na počátku celého komercializačního procesu (před dokončením prototypu, před vlastním ověřením výroby atd.) a je ještě nutné vynaložit značné úsilí k dotažení do podoby obchodovatelného produktu“.¹⁴

Jako další problém byla identifikována „**přetrvávající psychologická bariéra akademické obce ve vztahu k CPPT**“¹⁵.

Hlavní aktivity CPPT

CPPT je *poradenským útvarem pro komercializaci výsledků výzkumu a vývoje jednotlivých fakult a pracovišť univerzity Karlovy, dále je metodologickým centrem a centrem vzdělávání a nositelem domácích i mezinárodních kontaktů v oblasti komerčního využití výsledků výzkumu a vývoje*¹⁶.

CPPT jako metodické centrum a centrum vzdělávání

Mezi úspěchy CPPT v tomto období patří přijetí dvou dokumentů, které oficiálně ukotvily oblast přenosu poznatků a technologií mezi základními činnostmi UK, a to metodiky přenosu znalostí a technologií na UK pod názvem „*Komercializace výsledků výzkumu a vývoje na fakultách a dalších součástech Univerzity Karlovy v Praze – Doporučený postup*“ a „*Strategie Univerzity Karlovy v Praze v oblasti komercializace poznatků a technologií*“ Akademickým senátem univerzity Karlovy v Praze, stejně jako zpracování dalších metodik nezbytných pro činnost Centra, zejména dokumentu *Rating komercializačních námětů*.

CPPT se dařilo úspěšně realizovat vzdělávání v oblasti přenosu poznatků a technologií na univerzitní, meziuniverzitní i mezinárodní (evropské) úrovni. Byl vytvořen strukturovaný, komplexní systém distančního vzdělávání sestávající ze tří úrovní na sebe navazujících kurzů: Kurz TTM-J (Junior) s názvem „*Management komerčního využití výsledků výzkumu a vývoje*“, TTM-S (Senior), s názvem „*Pokročilá komercializace výsledků výzkumu a vývoje*“ a samostatný kurz TTM-E, *16 modulů, pro vedoucí pracovníky univerzity*. V průběhu projektu (2006 – 2008) bylo proškoleno:

- *Kurz TTM-J: 121 účastníků – 74 absolventů, při opakování 45 účastníků – 14 absolventů,*
- *Kurz TTM-S: 32 účastníků – 17 absolventů – 16 účastníků zahraniční stáže,*

---

uveden. Kanceláře sdružené v ProTon Europe mají necelých 9 zaměstnanců a průměrné stáří 14 let, roční rozpočet 422 tis. EURO, tj. asi 10,5 mil. Kč; KTO v CEMI má průměrně 11 zaměstnanců stejně jako americká AUTM. Průměrné stáří CEMI není uvedeno, u AUTM je 18 let, rozpočty nejsou uvedeny ani u jedné z obou asociací. Dvojnásobný počet zaměstnanců má i KTO při Masarykově univerzitě – 8 kmenových a 3 externí, její rozpočet činí 7, 5 mil. Kč. Pro porovnání: CPPT má 4 kmenové zaměstnance, 2 externí skauty a rozpočet CPPT činí 2,9 mil. Kč.

¹³ Snaha o navázání strategické spolupráce s britskou inovační agenturou IP Group, investující do spin-off společností, skončila v roce 2010 odstoupením tohoto partnera těsně před podpisem od smlouvy: důvodem byla „ekonomická krize“. Viz *Hodnocení ILA*, 2011.

¹⁴ *Zpráva CPPT*, 2011, str. 7. Obdobně hodnotí situaci i ILA.

¹⁵ Srovnej *Hodnocení ILA*, 2011, str. 5.

¹⁶ Viz internetové stránky CPPT: <http://cppt.cuni.cz/CPPT-29.html>.

- *Kurz TTM-S: 5 účastníků – 3 absolventi, kteří byli na zahraniční stáži,*
- *Kurz TTM - E: 14 účastníků, nikdo neabsolvoval.*

Vzdělávací činnost CPPT se na UK i nadále úspěšně rozvíjí. V roce 2011 se CPPT stalo jedním z partnerů projektu „*Transfer znalostí a technologií ve vybraných regionech*“ a poskytuje modifikované vzdělávací moduly Biologickému centru AV ČR v Českých Budějovicích.

Prostřednictvím CPPT je Univerzita Karlova jedním z patnácti partnerů konsorcia v projektu financovaného ze 7. RP EU s názvem „*European Knowledge Transfer Society (EuKTS)*“. Cílem tohoto projektu je navrhnout funkční model Evropské společnosti pro transfer znalostí, která by byla uznávána na mezinárodní úrovni a měla právo udělovat akreditaci organizacím poskytujícím vzdělávání v oblasti přenosu poznatků a technologií, a následně certifikovat vyškolené posluchače.

Dalším probíhajícím projektem je *Transnational Technology Transfer Manager (TTM) – aplikace evropského vzdělávacího modelu na Univerzitě Karlově*. Vzdělávací moduly *Transnational Technology Transfer Manager Junior a Senior (TTM-J a TTM - S)* na Univerzitě Karlově v Praze jsou mezi vybranými kurzy, v rámci nichž od podzimního semestru akademického roku 2011/2012 probíhá výuka podle evropského kurikula. Do prvního běhu TTM-J se přihlásilo 90 zájemců, absolvovalo úspěšně 53 osob. Absolventi získali *certifikát s evropskou platností*. Do navazujícího kurzu TTM-S (který bude realizován v letním semestru akademického roku 2011/12) se přihlásilo více než 30 posluchačů. Na závěr kurzu se posluchači zúčastní praktické stáže, která umožní seznámit se s řadou příkladů komercializace, úspěšných, ale i neúspěšných na některém renomovaném zahraničním univerzitním pracovišti.

Nesporným úspěchem CPPT v oblasti vzdělávání je zařazení pilotních přednášek o komercializaci do studijních programů pro studující PŘF. Přednášky jsou realizovány pod supervizí CPPT od zimního semestru akademického roku 2011/12. Poprvé tak budou budoucí experti vyškoleni v problematice komercializace na některé z fakult UK. Takovéto přednášky bude možné v případě zájmu rozšířit i pro studenty dalších fakult UK.

CPPT jako centrum podpory pro všechny aktivity spojené s komercializací výsledků výzkumu a vývoje jednotlivých fakult a pracovišť univerzity

Ve Strategii je CPPT vymezeno jako instituce „*koordinující aktivity související s komercializací poznatků a technologií vzniklých a vyvinutých na fakultách a součástech Univerzity Karlovy*“. Srovnání údajů z evidence CPPT a Úřadu pro průmyslové vlastnictví však naznačuje, že potenciál tohoto koordinačního centra není v prostředí Univerzity Karlovy dosud plně využíván. CPPT podle své evidence od roku 2008 do června 2011 zprostředkovalo podání 22 přihlášek (12 českých a 10 mezinárodních) k ochraně výsledků výzkumu a vývoje; databáze ÚPV obsahuje za období let 2008–2010 celkem 55 přihlášek (z toho 29 patentových přihlášek a 26 přihlášek na užité vzory), částečně či zcela spjatých s Univerzitou Karlovou¹⁷.

¹⁷ Podle CPPT podala 1. LF jednu českou přihlášku, podle ÚPV 5 patentových přihlášek a 3 přihlášky pro užité vzory. 2. LF nepodala prostřednictvím CPPT žádnou přihlášku, ÚPV eviduje 4, 2 patentové, 2 pro užité vzory. Naopak 3. LF prostřednictvím CPPT předložila 3 přihlášky, 1 českou a 2 mezinárodní, ÚPV neeviduje ani jednu. Obdobně MFF prostřednictvím CPPT řešila 4 české a 8 mezinárodních přihlášek, ÚPV uvádí 9 přihlášek - 5 patentových a 4 pro užité vzory. V případě FaF je též markantní rozdíl; CPPT uvádí jednu českou přihlášku, ÚPV 14 - 7 patentových, 7 pro užité vzory. LF HK a LFP nepodaly prostřednictvím CPPT žádnou přihlášku, ÚPV ve sledovaném období uvádí 2 patentové a 6 pro užité vzory. PŘF podala skrze CPPT 4 české přihlášky,

CPPT ve svých podkladech dále uvedlo, že v letech 2008 – 2011 byly s jeho přispěním uděleny celkem čtyři patenty a čtyři průmyslové vzory. Údaje ÚPV uvádějí za období 2008 – 2010, že fakultám UK bylo uděleno dvacet patentů a dvacet jedna užitečných vzorů. Nicméně i zda je třeba vzít v úvahu, že od vynálezu k podání přihlášky může být dlouhá cesta a od podání přihlášky k rozhodnutí o (ne)udělení patentu cesta ještě výrazně delší. Tedy řada přihlášek mohla být podána dlouho před ustavením CPPT.

S přispěním CPPT také vznikla jediná spin-off firma na UK, a to na FaF.

Závěry a doporučení:

Analýza ukázala, že během poměrně krátké doby, po kterou je komercializace výzkumu a vývoje zařazena mezi strategické priority, se *Univerzitě Karlově podařilo tuto oblast podpořit řadou aktivit. Silnou stránkou Univerzity je zejména kvalitní základní výzkum, který je pro přenos poznatků a technologií do praxe nezbytný.* Podařilo se přijmout základní strategické dokumenty a nastavit tak hlavní směr inovační politiky na UK.

Aktivity z centrální úrovně UK jsou podporovány zejména v oblasti *přenosu poznatků a technologií* (zejména patentování a prodej patentu či licence nebo know-how, založení spin-off společnosti), méně pozornosti bylo věnováno *přímé spolupráci s komerčními subjekty* (poskytování služeb, konzultace a výzkum na zakázku, společné výzkumně-vývojové projekty). Tím se komercializace stává méně přístupná pro fakulty, které jsou zaměřeny společenskovečně a humanitně.

Předpisová základna rámující komercializaci na Univerzitě Karlově je budována postupně a spíše zpětně, tj. na základě již přijatých *ad hoc* řešení. I když důvody pro tento postup v podmínkách Univerzity Karlovy jsou pochopitelné, o jedinečnosti jednotlivých kauz není pochyb, *nemůže současný stav*, kdy je každý případ řešen individuálně, *nahradit systematický přístup známý z úspěšných univerzit.*

Existující data o výsledcích v prostředí UK postihují pouze některé aspekty, a tedy neumožňují potřebnou evidenci. Na celouniverzitní úrovni tak lze získat jak o plnění strategických záměrů, tak o výsledcích v této oblasti nedostatečný přehled.

Druhým hlavním cílem v oblasti komercializace bylo založení *Centra pro přenos poznatků a technologií (CPPT)*, které se ujalo z celouniverzitní úrovně koordinace aktivit na UK.

Velmi úspěšné bylo CPPT ve svých vzdělávacích aktivitách týkajících se sledované oblasti, a to jak na univerzitní, meziuniverzitní tak i mezinárodní (evropské) úrovni. Svědčí o tom výše uvedené začlenění vzdělávacích modulů o komercializaci výsledků výzkumu a vývoje do vzdělávacích programů na PŘF, obdobně jako to, že CPPT poskytuje vzdělávací moduly podle evropského kurikula, jejichž absolventi již poprvé získali *certifikát s evropskou platností*. Dokladem úspěšnosti je i *zájem, kterému se kurzy na Univerzitě Karlově těší.* (Srovnej výše uvedené statistiky týkající se vzdělávacích aktivit zajišťovaných CPPT)

Vzhledem ke druhé části poslání CPPT, tj. *podpory pro všechny aktivity spojené s komercializací výsledků výzkumu a vývoje jednotlivých fakult a pracovišť univerzity*, z provedených analýz vyplynulo, že fakulty využívají podpory ze strany CPPT pouze v omezené míře, některé fakulty si již budují svá malá centra. Důvodů může být několik. Analýzy CPPT a ILA ukazovaly zejména na *nedostatečné personální zabezpečení CPPT*, které

---

databáze ÚPV uvádí 5 patentových a 4 přihlášky užitečného vzoru. Shodné jsou údaje CPPT a ÚPV u FTVS – 1 přihláška. (Zdroj: Zpráva CPPT, 2011 a databáze ÚPV).

by umožnilo aktivity v rámci přenosu poznatků a technologií zavádět, metodicky podporovat a spravovat. Obdobně *financování pokrývá pouze náklady režijní, mzdové a náklady na externí poradce. Tato částka již ale nemůže pokrýt financování komercializačních aktivit.*

Na základě uvedených závěrů **je pro další rozvoj této oblasti možné doporučit**

1. Zatraktivnění oblasti pro společenskovedně, humanitně či teologicky orientované fakulty tím, že bude *rozšířena centrální podpora i do dalších oblastí komercializace výzkumu a vývoje*, tedy rozpracovat cestu, kterou se vydává *Dlouhodobý záměr Univerzity Karlovy v Praze 2011-2015*.
2. S přihlédnutím k celkové koncepci rozvoje UK a její součástí, s využitím priorit *Dlouhodobého záměru Dlouhodobého záměru Univerzity Karlovy v Praze 2011-2015* vytvořit *koncepci rozvoje přenosu poznatků a technologií na UK*. Je možné se domnívat, že by komercializaci více systematizovalo a dynamizovalo *vhodné předpisové zázemí*, jež a jež by stanovovalo rozdělení kompetencí a odpovědností mezi celouniverzitní úrovní a součástmi.
3. Do budoucna by bylo dobré zaměřit pozornost i na *překonávání jisté opatrnosti až nedůvěry na straně některých akademických a vědeckých pracovníků a pracovníků ke konceptu komercializace výsledků výzkumu a vývoje a k aktivitám transferu znalostí a technologií do aplikační sféry*. Tento přístup negativně ovlivňuje i jejich postoj k CPPT. Zahraniční zkušenosti ukazují, že tyto psychologické postoje se překonávají obtížně a vyžadují dlouhodobé působení, nejlépe formou pozitivních příkladů. Lze se domnívat, že rozvoji dané oblasti i překonávání bariér ze strany akademických či administrativních pracovníků a pracovníků, kteří se do komercializace zapojí, by bylo ku prospěchu *vhodné obohacení oblasti o motivační pobídky* (například kariérní postup, podíl na budoucích finančních výnosech apod.).
4. Je velmi obtížné vyhodnocovat a řídit proces komercializace bez dostatečných údajů o jeho celkovém průběhu a v tomto směru je nezbytné mít *odpovídající datovou základnu*. Lze doporučit přijetí *vhodných opatření, která přispějí ke zkvalitnění datové základny, včetně vytvoření modelu sběru, poskytování, zpracování a vyhodnocování dat*.
5. Analýza naznačila, že by dalšímu rozvoji mohlo prospět *upřesnění odpovědností za aktivity týkající se komercializace Univerzity, jejích součástí, CPPT, případně dalších subjektů* a v souvislosti s tím i *případné přehodnocení statutu a poslání CPPT*. V souladu se *Strategií* těžiště aktivit ponechat na fakultách a součástech. V návaznosti na případné rozšíření centrální podpory přímé spolupráce v oblasti komercializace *by se CPPT mělo důrazněji ujmout role koordinátora* a zaměřit se zejména na zprostředkování této oblasti společenskovedně, humanitně a teologicky zaměřeným součástí UK.
6. Větší dynamice rozvoje i vážnosti centra by prospělo jeho *personální posílení* a dále *vytvoření určitých zdrojů v rozpočtu CPPT, které by sloužily částečnému financování kritické fáze komercializace* pro případy, kdy není možné využít jiných prostředků, např. grantů.

4.3 Informační a poradenské služby

Vymezení:

Informační služby na Univerzitě Karlově zasahují do studijní problematiky (uchazeči o studium i studující), možností studia v zahraničí, informací pro absolventy o možnostech

dalšího studia, uplatnění na trhu práce, specifickou povahu mají informace pro zahraniční studenty nebo handicapované apod. Lze je rozdělit do následujících čtyř okruhů:

- ❑ *studijní informační služby*, týkající se zejména zaměření a oborového členění studijních programů, typů a forem studia, organizace a podmínek přijímacího řízení, výdeje průkazů studenta pro přijaté uchazeče;
- ❑ *informační služby v průběhu studia*, kdy jsou poskytovány informace o možnostech studia v zahraničí, zejména v rámci programu LLP Erasmus, a o možnostech jeho uznávání;
- ❑ *informace poskytované zájemcům z řad studentů-absolventů*, které se týkají zejména možností uplatnění na trhu práce, typicky portál Absolvent či Career Market, ale též možností dalšího studia v programech celoživotního vzdělávání pro zájemce nejen z řad absolventů UK;
- ❑ *informační služby pro zahraniční studenty*, které integrují do značné míry informační služby před začátkem a v průběhu studia a tematicky se prolínají zejména se studijním poradenstvím.

Poradenské služby je možno typologicky rozčlenit na:

- ❑ *studijní a studijně-orientační poradenství*, jež je zaměřeno na cílovou skupinu studentů a zájemců o studium a částečně se prolíná s tematikou informačních služeb.
- ❑ *Psycho-sociální poradenství*, které je orientováno na řešení problémů osobního, rodinného či studijního charakteru.
- ❑ *Sociálně-právní poradenství*, jež je zaměřeno zejména na řešení problémů týkajících se studia, sociálních předpisů (podmínek výplaty jednotlivých sociálních dávek), sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění, možného zaměstnání během studia, podmínek jednotlivých forem zaměstnání, odměn v zaměstnání, apod.
- ❑ *Profesní (kariérové) poradenství*; tento typ je zaměřen na potřeby studentů v posledních ročnících studia.
- ❑ *Speciální poradenství* je určeno studujícím se specifickými potřebami, jež vyplývají z handicapů.
- ❑ *Poradenství orientované na duchovní oblast*.

Vysoké školy se v současné době otevírají širší populaci (zvyšování podílu osob s vysokoškolským vzděláním, internacionalizace) a širším úlohám (podpora sociální inkluze, rovných příležitostí či celoživotního učení), vstupuje na ně diverzifikovaná populace s různorodými potřebami a požadavky. Se snižujícími se počty uchazečů o studium se zvyšuje konkurence mezi jednotlivými vysokými školami a dalšími poskytovateli vzdělávání. S probíhajícími reformami vysokoškolského systému, mění se strukturou studijních programů, či se zaváděním některých nových nástrojů (ECTS) se nabídka studia v akreditovaných studijních programech i programech celoživotního vzdělávání výrazně rozšiřuje. Tyto skutečnosti zvyšují význam informačně poradenských služeb, tzn. služeb, které napomáhají studentům i dalším zájemcům získat jasné a strukturované informace o možnostech studia, jeho různých formách a výstupech a snižovat studijní neúspěšnost. Kvalitní zajištění informačně poradenských služeb tak přispívá k větší otevřenosti Univerzity a může být též její konkurenční výhodou.

Celá oblast informačních a poradenských služeb spadá zejména do kompetence prorektora pro vnější vztahy. **Na celouniverzitní úrovni jsou aktivity** v této oblasti zajišťovány **Informačním a poradenským centrem Univerzity Karlovy (IPC)**. IPC na **univerzitní úrovni** kromě *funkcí informační, poradenské, koordinační a metodické a do jisté míry i vzdělávací*, plní také *funkci propagační*; ta je podpořena vznikem a provozem dalšího kontaktního místa UK, prodejny propagačních předmětů *UK Point*. Část služeb IPC se dotýká i mobility studentů, kde úzce spolupracuje se zahraničním odborem RUK, základ služeb tvoří informace o studiu, kde je jeho partnerem studijní odbor RUK.

Rozvojové priority a cíle:

V průběhu let 2004 – 2010 lze vysledovat v oblasti poradenských a informačních služeb **následující prioritní oblasti:**

1. Aktivity týkající se studentů se speciálními potřebami:

- ☐ *zajištění co nejlepších podmínek ke studiu a*
- ☐ *poskytnutí co nejlepších informací o všech možnostech, které se studentům se specifickými potřebami nabízejí.*

Hlavní cíle:

- ☐ *Zlepšit informovanost osob, které se studenty se speciálními potřebami pracují (ADZ 2008-2010)*
  - ☐ *Vyhodnotit stávající podmínky studentů se speciálními potřebami pro zlepšování jejich podmínek na UK (ADZ 2007).*
  - ☐ *Připravit, uvést do praxe a monitorovat a dále rozvíjet „Minimální standardy péče o studenty se zvláštními potřebami“ (ADZ 2008-2010)*
- 2. Zvýšení rozsahu a efektivnosti informačních a poradenských služeb (ADZ 2005 a 2006)**
- 3. Aktivizace nových forem kontaktů s absolventy a uvedení do praxe (ADZ 2010)**

Analýza:

Informační a poradenské služby jsou v základních koncepčních dokumentech Univerzity (DZ a jeho roční aktualizace) pojednány ve vzájemné souvislosti a to v následujících kapitolách: sociální politika, sociální zabezpečení studentů (a zaměstnanců) a vnější vztahy, informační a poradenské služby. Podobně jako u předchozích tematických oblastí, i zde bylo provedení hlubší analýzy výrazně komplikováno velmi rozdílnou dostupností údajů ve výročních zprávách jednotlivých fakult a dostupností a datací jejich dlouhodobých záměrů (včetně aktualizací).

Prioritní oblast 1: Aktivity týkající se studentů se speciálními potřebami

Vlastní hodnotící zpráva UK v Praze 2004 – 2008, uvedla, že základní filosofie univerzity v přístupu ke studentům se speciálními potřebami je založena na „*principu maximálního integrování mezi ostatní studenty*“. Nesporně pozitivním krokem v tomto směru bylo přijetí **Minimálních standardů podpory poskytované studentům a uchazečům o studium se**

speciálními potřebami na Univerzitě Karlově, (viz. opatření rektora č. 25/2008), které výše uvedenou filosofii velmi dobře odrážejí. Dokument vyjadřuje základní principy péče o handicapované studenty tak volně, aby vyhovovaly různým druhům postižení i různým fakultám. Po stránce organizační ustavil **Kancelář pro studenty se speciálními potřebami** jako integrální součást IPC a svěřil jí koordinační, konzultační, informační, evidenční a koncepční činnost a též metodickou pomoc v oblasti potřeb studentů a uchazečů o studium se speciálními potřebami. Vlastní péče o studenty byla pak decentralizována do úrovně jednotlivých fakult. Vznikla tak síť kontaktních osob, která zajišťuje péči o studenta počínaje „modifikovaným“ přijímacím řízením. Na fakultách fungují též specializovaná pracoviště, která podle svých možností a zaměření jsou otevřena studentům všech fakult. Speciální služby jsou studentům nabízeny, je na nich, které si vyberou.

STUDENTKY A STUDENTI SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI NA UK V LETECH 2004–2010

složka	2004				2005				2006				2007				2008				2009				2010			
	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS	PP	ZP	SP	OS
KTF	1	1	2	0	1	2	0	0	2	3	2	1	4	2	0	2	4	4	0	4	4	4	2	4	4	3	1	5
ETF	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	3	1	1	1
HTF	1	2	2	9	3	1	2	2	2	0	0	0	3	0	0	0	3	2	0	4	4	3	3	65	4	2	2	20
PF	7	13	0	0	6	12	0	0	3	9	0	1	2	8	0	0	3	10	0	1	1	5	0	1	1	5	0	1
1. LF	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. LF	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. LF	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
LFP	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
LFHK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
FaF	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FF	14	23	18	3	11	21	14	2	12	19	18	5	14	19	13	8	16	18	7	7	22	14	4	3	16	19	7	15
PřF	2	1	1	0	2	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	2	1	0	0	1	1	0	0	5	5
MFF	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	2	1	2	0	1	0	3
PedF	7	9	2	0	5	9	3	1	8	9	4	0	5	8	3	1	4	6	2	1	5	4	1	1	5	6	2	1
FSV	3	0	0	0	3	2	0	0	2	3	0	0	2	3	0	1	4	3	0	1	3	4	0	2	3	2	0	2
FTVS	14	2	1	0	11	2	1	0	4	1	1	1	4	1	0	2	3	0	0	0	4	0	0	0	1	1	1	0
FHS	6	2	0	1	7	2	0	2	4	2	0	2	4	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0
celkem	56	53	29	16	51	52	25	9	41	48	30	11	40	43	18	15	42	45	13	23	44	37	14	80	38	40	20	58
				154				137				130				116				123				175				156

Aktivitu fakult v oblasti poradenských služeb lze posuzovat prostřednictvím (ne)existence speciálního fakultního poradenského pracoviště. Tato pracoviště fungovala ve sledovaném období na dvanácti fakultách UK (ETF, HTF, 1. LF, 2. LF, 3. LF, LFP, LFHK, FaF, FF, MFF, PedF, FTVS), míru jejich aktivity však z důvodu neuvedení relevantních statistik (např. počtu konzultací, počtu klientů, jejich charakteristik apod.) v příslušných dokumentech (výročních zprávách) nelze podrobněji zhodnotit. Výjimku a příklad dobré praxe v tomto ohledu představuje FaF, jejíž výroční zpráva zmiňovaná data obsahuje. Nabízejícím se kvantifikovatelným indikátorem jsou počty studentů se speciálními potřebami na jednotlivých fakultách UK.

Přesný počet těchto studentů však není snadné zjistit, do evidence byli zahrnuti pouze ti studenti, kteří se sami do této skupiny hlásili, uváděná čísla jsou tedy odhadem.¹⁸ Nicméně lze vysledovat, že vyšší počty těchto studentů, jsou na společenskovědních a humanitních fakultách, méně na fakultách lékařských a přírodovědných. Toto konstatování však nelze absolutizovat, neboť např. na všech lékařských fakultách byly k dispozici fakultní poradny poskytující své služby i studentům se speciálními potřebami, navzdory jejich nízkému

¹⁸ Srovnej Vlastní hodnotící zpráva UK v Praze 2004-2008, CSVŠ, 2009. str. 82.

zastoupení. Nejaktivnější v oblasti péče o studenty se speciálními potřebami byly ze společenskovědních a humanitních fakult FF a PedF. Kladně lze s přihlédnutím k celouniverzitní úrovni hodnotit i přístup FTVS – např. organizace sportovních aktivit pro zdravotně handicapované.

K zajištění informovanosti využívaly jednotlivé fakulty zejména *Kancelář pro studenty se speciálními potřebami*, dále pak akce *Informační den a fakultní dny otevřených dveří*.

VZČ uvádějí celou řadu dalších aktivit, „*kteřé handicapovaným studentům pomáhají a umožňují maximálně se začlenit mezi ostatní studenty. Jde o stavební a další úpravy na budovách, zvláštní úpravy studijních materiálů podle typu postižení, asistenční služby, speciální pracoviště, poradny apod. Za výraznou charakteristiku péče o studenty se speciálními potřebami je nutno považovat nabídku k začlenění do sportovních a dalších volnočasových aktivit. V návaznosti na tento trend jsou upravovány i další standardní akce jako například rektorský den tak, aby tito studenti nebyli z důvodu handicapu z akcí vyčleňováni. Další velmi pozitivní a obecně použitelný příklad dobré praxe je přednostní nárok těchto studentů na ubytování na kolejích UK, v případě potřeby i s asistentem, stejně jako podpora možnosti studia v zahraničí.*“¹⁹

Za účelem **vyhodnocení míry implementace Minimálních standardů** a dalších služeb na UK včetně jejich součástí byla v roce 2011 provedena **tři dotazníková šetření**. Výsledky šetření lze shrnout následovně:

- Přes nesporná zlepšení v odstraňování překážek limitující podmínky studia pro studenty se speciálními potřebami přetrvávají určité problémy s dostupností příslušně upravených studijních materiálů/textů. Limity lze nalézt též v omezených možnostech pořizování záznamů z přednášek či omezeném počtu míst k odpočinku.
- Žádné problémy hodné zvláštního zřetele nebyly zaznamenány v přístupu pedagogů a kontaktních osob. Určité obtíže přetrvávaly v poněkud přezíravém přístupu některých pracovníků studijních oddělení. Problémem však byla často nedostatečná koordinace aktivit kontaktních osob a pracovníků studijních oddělení (pokud tyto kompetence nejsou v náplni práce jedné a též osoby).
- Informovanost studentů se speciálními potřebami o aspektech studia na UK a poskytování různých typů poradenských služeb těmto studentům byly na nadprůměrné úrovni. Přesto se ne vždy podařilo potřebné studenty kontaktovat zejména v počátcích jejich studia.²⁰ Nicméně je třeba vzít v úvahu, následující bod, totiž, že
- Potřeby a názory studentů se speciálními potřebami jsou výrazně individualizované a to i v případě studentů se stejným handicapem.

Jak uvádí Vlastní hodnotící zpráva UK v Praze 2004-2008, „**péče o studenty se speciálními potřebami je finančně náročná**“. UK proto podpořila celou řadu projektů financovaných z Rozvojových programů. Opakovaně (od r. 2003) byl úspěšný projekt „*Zkvalitňování podmínek studia handicapovaných studentů na UK*“, do něhož byly zapojeny jednotlivé fakulty, specializovaná pracoviště i rektorát UK – IPC plnilo roli koordinátora. Osm fakult pak mělo ještě další rozvojové projekty. Během let 2004-2010 bylo v rámci rozvojových projektů do aktivit pro handicapované investováno více než 74 milionů korun.

¹⁹ Vlastní hodnotící zpráva UK v Praze 2004-2008, CSVŠ, 2009.

²⁰ Srovnej časopis Forum 3/2011.

Prioritní oblast 2: Zvýšení rozsahu a efektivnosti informačních a poradenských služeb

V informačně-poradenské oblasti byla věnována hlavní pozornost *zájemcům o studium* (včetně specializovaných služeb pro studenty se specifickými potřebami), na kterou se zaměřovaly ve větší či menší míře všechny součásti UK. IPC i fakulty poskytovaly v uvedeném období dále poradenské služby pro *studenty prvních ročníků, studenty před ukončením studia (profesní poradna), pro zahraniční studenty na UK (poradna pro zahraniční studenty), absolventy* a poskytovány byly služby *psychologického a sociálně-právního poradenství*. Kromě toho organizovalo IPC *kurzy a semináře i pro samotné vysokoškolské poradce*, a to nejenom z Univerzity Karlovy.

IPC plnilo také **funkci propagační**. Realizovalo prodej a distribuci publikací *pokrývajících zejména problematiku přijímacího řízení, 1. ročníku studia, doktorského studia, studia v zahraničí apod.*²¹ a garantovalo realizaci aktivit celouniverzitního charakteru spojenou s nabídkou studia, tj. Informační den UK. Tato funkce byla podpořena též vznikem a provozem dalšího kontaktního místa UK, prodejny propagačních předmětů **UK Point** (2009).

Pozitivním krokem k propagaci UK je též průběžně rozšiřovaná fotobanka UK, dostupná nejen jednotlivým součástem ale též zahraničním partnerům univerzity.

Dokladem naplňování stanovených cílů bylo pořádání/účast na příslušných akcích, zejména *mnohaletá tradice Informačního dne, dnů otevřených dveří na fakultách*, které byly zaměřeny na zájemce o studium nebo účast univerzity *na informačním veletrhu Gaudeamus*, a to na podzim v Brně a od roku 2008 též v únoru v Praze. Stejně tak dnes již standardní akce pro studenty (Absolvent s nabídkou volných pracovních míst v ČR a v zahraničí, semináře o možnostech studia v zahraničí) doplňovaly na celouniverzitní úrovni fakultní aktivity a do jisté míry inspirovaly k rozvoji podobných aktivit na jednotlivých fakultách. V roce 2007 proběhl poprvé za účasti UK *Den vědy na pražských vysokých školách – Scientia Pragensis*.

V oblasti informací týkajících se **možností studia v zahraničí** byly nejčastěji služby IPC žádány *„zájemci o krátkodobý studijní pobyt na zahraniční vysoké škole v rámci programu Erasmus. IPC v průměru ročně poskytlo 800 konzultací tohoto druhu. Poptávka po tomto druhu poradenství přitom v poslední době narůstala“*.²²

Dalším důkazem naplňování cílů UK v oblasti zvýšení rozsahu informačních služeb byla průběžná aktualizace a rozšiřování nabídky **informačních materiálů a kurzů** (zejména pro zájemce o studium na UK nebo pro studenty UK o možnostech studia v zahraničí), k níž dle dostupné evidence došlo zejména v letech 2004 a 2009. Na webových stránkách univerzity byly průběžně aktualizovány standardní nabídky služeb pro studenty UK, od r. 2008 byl na webových stránkách UK uskutečňován virtuální Infotýden.

Kontinuální pozornost, kterou rektorát Univerzity Karlovy věnuje informačně-poradenským službám, dokládá i statistika IPC.²³

Data, je nutné brát pouze orientačně. Nicméně naznačují jisté trendy. Klesají počty telefonických dotazů a rostou počty osobních návštěv. Statistika týkající se e-mailových dotazů vykazovala do roku 2009 klesající tendenci, počet tohoto typu však konzultací narostl v roce 2010.

²¹ Srovnej Vlastní hodnotící zpráva UK, CSVŠ, 2009. str. 95.

²² Srovnej Vlastní hodnotící zpráva UK, CSVŠ, 2009. str. 95.

²³ Pozn. – do statistiky jsou zahrnuti všichni návštěvníci IPC, tedy i ti, kteří využívají pouze PS a tisk.

KONZULTACE POSKYTNUTÉ PRACOVNICEMI A PRACOVNÍKY IPC: 2004–2010					
ROK	POČET KONZULTACÍ				
	celkem	z toho			
		osobně	telefonicky	e-mailem	
				celkem	z toho v AJ
2004	24 573	6 925	15 715	1 933	1 245
2005	13 735	8 180	3 856	1 699	816
2006	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2007	12 836	8 250	3 121	1 465	637
2008	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2009	9 850	7 991	127	1 732	N/A
2010	15 354	10 238	2 701	2 415	N/A

Ne zcela využitou možností v informační oblasti zůstaly **webové stránky UK** včetně jejich anglické verze²⁴, v jejichž případě nelze ani vizuálně oproti analyzovanému období (2004–2010) zaznamenat podstatné zlepšení stavu.²⁵

Pro fakultní úroveň existoval výrazně nižší počet relevantních dat v příslušných strategických dokumentech (DZ, ADZ), stejně jako ve výročních zprávách. Základní nástroje pro přenos informací na všech fakultách představovaly webové stránky. V tomto ohledu bylo možné mezi fakultami zaznamenat rozdíl v jejich architektuře, využívající univerzitní design (teologické fakulty, FHS) nebo vlastní inovovaný design (lékařské fakulty, FaF, MFF, PŘF, FTVS, FF, FSV). V případě jiných než elektronických způsobů prezentace informací se některé fakulty na jedné straně účastnily „pouze“ informačně-prezentačních akcí celouniverzitního významu (Informační den UK, dny otevřených dveří, Gaudeamus), na druhé straně byly fakulty aktivně realizující další informačně-prezentační akce nad celouniverzitní rámec. Do skupiny informačně-aktivních fakult patřily ve sledovaném období zejména MFF, PŘF, ale též PedF organizací zvláštního Dne otevřených dveří pro handicapované studenty, tedy fakulty s obecně spíše nižším zájmem o studium v rámci UK.

Výše uvedeného nutně neznamená, že jiné fakulty nevyvíjely ve své prezentaci a poradenství příslušné úsilí, neboť z dostupných zdrojů a dat nelze vysledovat a spolehlivě dovodit rozsah a kvalitu korespondujících aktivit. Další problém spojený s různým přístupem fakult k míře informování o analyzované oblasti bylo, že neexistuje mechanismus přenosu relevantních informací na celouniverzitní úroveň (kromě zpráv z rozvojových projektů a osobních iniciativ).

Prioritní oblast 3: *Aktivizace nových forem kontaktů s absolventy a uvedení do praxe*

Oblastí se značným potenciálem rozvoje je **aktivizace různých forem kontaktů s absolventy UK**. Navzdory množství deskriptivních údajů o aktivitách Univerzity ve vztahu k jejímu celospolečenskému vnímání byla tato oblast v příslušných dokumentech pojednána stručněji (pro výjimku, viz VZ 2009). Pravděpodobným vysvětlením je dosud velmi nízká míra nezaměstnanosti absolventů UK; tato skutečnost se však vzhledem k opětovně hrozící ekonomické recesi a obecně stále narůstajícímu počtu absolventů vysokých škol může v následujícím pětiletém období změnit.

Pravidelně probíhala *akce Absolvent*, jejímž cílem bylo nastítnit absolventům možnosti praktického uplatnění, seznámit je s problematikou pracovního poměru a učít je potřebným dovednostem.

²⁴ Srov. Vlastní hodnotící zpráva Univerzity Karlovy v Praze. CSVŠ, 2009. Část 6, Vnější vztahy.

²⁵ Intenzivní práce probíhají zejména v roce 2011.

Problematika absolventů byla řešena zejména v rámci projektů. V roce 2005 byl řešen projekt (FRVŠ) zaměřený na kariérové poradenství „Vytvoření podpůrného systému přípravy absolventů pro trh práce“, od roku 2006 projekt *CareerMarket*, zaměřený na systematickou spolupráci mezi fakultami UK a dalšími vysokými školami (z UK se účastnily PF, MFF, PedF), v rámci něhož vznikl stejnojmenný portál. Zároveň byla vydána publikace „*Dveře do profesního života*“ (2008).

Financování informačně – poradenských služeb

Financování dalšího zkvalitňování informačně-poradenských služeb v letech 2004–2010 probíhalo i v této oblasti zejména prostřednictvím rozvojových projektů. Díky tomuto zdroji **bylo do této oblasti investováno více než 100 mil. Kč.** Z této částky bylo více než 83 mil. Kč. investováno na podporu cílové skupiny studujících se speciálními potřebami. Z 83 mil. Kč. pak bylo cca 74 mil. Kč. (89%) využito na přímou podporu kategorie handicapovaných studentů. Celkový podíl podpory informačně-poradenských služeb z objemu finančních prostředků rozvojových programů alokovaných na UK ve sledovaném období pak činil 5,8%.

Závěry a doporučení:

V případě celouniverzitní úrovně lze konstatovat, že s výjimkou grafické a obsahové inovace webových stránek, která probíhá v současné době (2012), **byly stanovené cíle splněny.** Stejně jako v ostatních oblastech i v této bylo však hodnocení komplikováno nedostatkem relevantních dat a nepropracovaností jak strategických materiálů, tak výročních zpráv. Zároveň dané oblasti chybí komplexnější strategie rozpracovaná např. na období platnosti dlouhodobého záměru UK.

Informační služby na Univerzitě Karlově pokrývají širokou oblast. Zasahují do studijní problematiky (uchazeči o studium i studující), možností studia v zahraničí, informací pro absolventy o možnostech dalšího studia, uplatnění na trhu práce, specifickou povahu mají informace pro zahraniční nebo handicapované studenty apod. Hlavní pozornost v informačně-poradenské oblasti je věnována cílové skupině *zájemci o studium*, na kterou se zaměřují ve větší či menší míře všechny součásti UK. Cílová skupina *studenti se speciálními potřebami* je v zájmu pozornosti především některých (častěji společenskovědních) fakult. Informačně-poradenské služby pro cílové skupiny *studenti prvních ročníků* a *absolventi* se postupně rozšiřují. Z analýzy informačních a poradenských služeb na UK však vyplývá značná různorodost přístupu k této tematice na celouniverzitní a fakultní úrovni. Lepší přenos informací a vyšší součinnost mezi rektorátem a jednotlivými součástmi UK by jednoznačně vedly ke zkvalitnění informačně-poradenských služeb na UK. Pozitivní roli v tomto ohledu sehrály *řešené celouniverzitní projekty*.

Hodnocení implementace *Opatření rektora č. 25/2008 „Minimální standardy podpory poskytované studentům a uchazečům o studium se speciálními potřebami na Univerzitě Karlově“* ukázalo, že přes nesporné úspěchy je třeba zlepšovat dostupnost speciálně upravených studijních materiálů/textů, zlepšovat možnosti pořizování záznamů z přednášek či zvýšit počty míst k odpočinku. V předávání informací je pak nutné se zaměřit na studenty prvních ročníků, kteří potřebují určitý čas, aby se v novém prostředí a způsobu života orientovali. Zajímavým informačním pomocníkem pro tuto cílovou skupinu může být např. monotematické číslo časopisu *Forum* 3/2011, které je věnováno problematice studentů se speciálními potřebami. Přináší jim přehled možností konkrétní pomoci ve formě poraden, specializovaných pracovišť, technického zázemí včetně knihoven a asistence při studiu, ale i konkrétní zkušenosti jejich kolegů.

Důležité bylo i *zapojení IPC do centralizovaných rozvojových projektů*; IPC jimi zajišťuje nejenom rozvoj aktivit a zvyšování kvalifikace odborníků na Univerzitě Karlově, ale též spolupráci s dalšími vysokými školami v České republice. Tím je současně upevňováno postavení Univerzity Karlovy jako uznávaného expertního pracoviště s nejkvalitnějším odborným zázemím.

Méně se rozvíjející oblastí byla *práce s absolventy*, vzhledem k demografickému vývoji a předpokládanému nárůstu počtu studentů starších 26 let, by stálo za zvážení zvláštní pozornost věnovat též skupině *účastníci kurzů celoživotního vzdělávání*.

Z předkládané analýzy lze navrhnout pro další rozvoj informačně-poradenských služeb na UK zejména následující:

1. Vypracovat *Strategii rozvoje informačních a poradenských služeb na UK na období 2011–2015*, s rozvojovými cíli zohledňujícími pozitiva a negativa současného stavu (včetně fakultní úrovně). Navrhnout a zavést relevantní indikátory pro hodnocení informačně-poradenských služeb včetně pravidelného sběru dat (zahrnující též fakultní úroveň). Provádět průběžná hodnocení implementace stanovených cílů. V tomto ohledu by bylo prospěšné pokračovat ve vedení každoroční, *podrobněji strukturované* statistiky služeb IPC, již je v praxi využíváno od roku 2009.
2. *Zlepšit organizaci a koordinaci informačně-poradenských služeb* a hledat cesty pro lepší přenos informací mezi fakultní a centrální úrovní, např. zvážit institut „kontaktní osoby“ pro tuto tematiku na fakultách (obdobně jako kontaktní osoba pro studenty se speciálními potřebami).
3. Spolupracovat i nadále s vysokými školami a dalšími institucemi na společných projektech, které slouží výměnám příkladů dobré praxe a pomáhají na jedné straně *udržovat a zvyšovat vysoký standard informačních a poradenských služeb na UK*, na druhé *utvářejí standardy na úrovni celé ČR*.
4. Pozitivně tak lze hodnotit *návrh programu pro absolventy*, jenž byl v roce 2011 vypracován, a *vytvoření příslušné pracovní skupiny*²⁶ s cílem navrhnout konkrétní opatření pro zlepšení současného stavu. V tomto ohledu lze využít *poznatků a zkušeností Spolku absolventů a přátel Univerzity Karlovy v Praze – Carolinum*²⁷, stejně jako spolků absolventů působících na některých fakultách (3. LF, PřF) a dalších „méně institucionalizovaných“ fakultních aktivit (viz pravidelná setkání s absolventy na PF, ETF, HTF).
5. *Provádět pravidelná, nejlépe každoroční, šetření zaměstnanosti absolventů UK* dle jednotné metodiky a využít jich v kariérovém poradenství. Pozornost věnovat též skupině *účastníci kurzů celoživotního vzdělávání*.

Realizace výše uvedených doporučení může napomoci jak posílení zájmu o studium na UK v období demografického útlumu, tak zkvalitnění podmínek studia na UK všeobecně.

4.4 Působení Univerzity Karlovy v různých oblastech veřejného života

Mezi cíle Dlouhodobého záměru UK ve sledovaném období náleželo zejména:

²⁶ Se zastoupením Studentské unie, Odboru vnějších vztahů a odborníků z dalších organizací s mimouniverzitní působností.

²⁷ Fungujícího od roku 1990. Viz. <<http://www.sapuk.cz/>>.

- vytvoření databáze univerzitních odborníků, které lze prezentovat jako konzultanty, analytiku a experty v konkrétních problémových okruzích či tématech;
- komunikace se širokou veřejností (s odbornými komunitami i s mezinárodními partnery):
  - a) ve vztahu ke společenské praxi šlo o využitelné výsledky akademického výzkumu;
  - b) ve vztahu k otázkám veřejného života šlo UK o to, aby byla faktorem tvorby občanské společnosti a prezentovala své poznatky a stanoviska i prostřednictvím společných projektů s médii (tisk, TV, rozhlas, obnovený časopis Forum);
  - c) Univerzita Karlova měla v plánu harmonizaci univerzitního kalendáře akcí a jejich mediálního krytí.

Cílem této části bylo zmapovat zapojení Univerzity Karlovy a jejích fakult do veřejného života. Pozornost byla věnována především **dvěma okruhům činností**:

- akce pro širokou veřejnost (tj. nejrůznější kulturní, společenská a vzdělávací činnost);
- mediální vystoupení, jež se zaměřovala na veřejná vyjádření k aktuálním společenským otázkám.

Původním záměrem bylo analyzovat rovněž *udělování medailí či jiných ocenění, působení členů fakult ve významných grémiích, asociacích či společnostech a pořádání konferencí*. Mnohá ocenění nejsou prestižní pouze v rámci akademické komunity, ale jedná se i o společensky vysoce respektovaná vyznamenání. Nakonec však od zpracování těchto informací bylo opuštěno, protože významná většina konferencí zmíněných v dostupných dokumentech byla vědeckého charakteru. Rovněž v případě ocenění akademických pracovníků se jednalo převážně o medaile, pamětní listy či jiná ocenění za výzkumnou činnost, taktéž většina prestižních asociací či společností, jejichž členy jsou pracovníci UK, měla vědecký charakter, a bude tudíž vhodné zabývat se těmito údaji v tématické studii věnované vědecké a výzkumné působnosti UK.

4.4.1 Působení Univerzity Karlovy ve vysokoškolské politice

Důležité bylo působení Univerzity Karlovy při tvorbě vysokoškolské politiky jak na evropské, tak na národní úrovni.

Z hlediska celoevropské působnosti byl důležitý *Pátý konvent Evropské asociace univerzit*, který na Univerzitě Karlově proběhl ve dnech 18. - 21. března 2009. Konference byla součástí přípravy zasedání ministrů členských států Boloňského procesu²⁸, zároveň patřila mezi akce napojené na předsednictví České republiky v Radě EU. Záštitu převzal prezident republiky Václav Klaus, na konferenci ve videozáznamu vystoupil předseda Evropské komise Manuel Barosso. Zdůraznil, že by bylo chybou snižovat prostředky z veřejných rozpočtů, které jdou do vysokého školství, neboť by takovéto škrty mohly mít

²⁸ Konference se zúčastnilo 495 účastníků z 337 univerzit ze 45 států a 39 zástupců národních rektorských konferencí. Řada z těchto univerzit patří ke špičce i v globálních žebříčcích (např. v ARWU – tzv. Šanghajském rankingu). Z prvé stovky Šanghajského žebříčku 2009 byly Univerzita v Oxfordu (10), University College London (25) Univerzita v Kodani (46), Univerzita v Edinburgu (53), Karolinska Institute (53), Univerzita v Mnichově (53), Univerzita v Uppsale (66), Univerzita v Bazileji (82), King's College London (83), Univerzita v Lundu (97) a Univerzita v Bonnu (99).

negativní dopad na budoucí rozvoj kontinentu. Konvent poznamenala finanční a ekonomická krize, řada klíčových příspěvků byla věnována financování a ekonomické situaci vysokých škol, celá konference pak se zabývala vývojem vysokého školství v příštím desetiletí²⁹. Závěry této konference byly využity v Boloňském procesu a některé se staly součástí jednání ministrů v Leuvenu/Louvain-la-Neuve (2009) a jejich závěrečného komuniké (tzv. Lovaňského komuniké). Řada námětů mohla být využita i v českém prostředí, neboť již v roce 2009 se vyhrcovala diskuse o reformách našeho systému. Bohužel konference nevyvolala v České republice žádnou odezvu, a to i přesto, že její prezentaci věnovala vysokou pozornost jak Univerzita Karlova, tak EUA a že se jí zúčastnil i tehdejší ministr školství, Ondřej Liška. Přesto ji lze považovat za úspěch působení Univerzity Karlovy v evropské vysokoškolské politice.

V českém prostředí se univerzita Karlova zapojila do tvorby vysokoškolské politiky či pro vysoké školy velmi důležité přípravy zákona o transformaci fakultních nemocnic do univerzitních nemocnic a nemocničních zařízení.

V letech 2008 a 2009 připravila a zpracovala Univerzita Karlova (ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Univerzitou Palackého) *alternativní návrh zákona o univerzitních nemocnicích a univerzitních zdravotnických pracovištích*. Byť tento zákon přijat nebyl, aktivity Univerzity Karlovy odvrátily přijetí navrhovaného ministerského zákona, jehož cílem byla privatizace fakultních nemocnic.

Od roku 2008 se též Univerzita angažovala v diskusích o reformě terciárního vzdělávání. Nejprve připravila rozsáhlý připomínkový materiál k Bílé knize terciárního vzdělávání (2008). Poté zpracovala materiál *Perspektivy dalšího vývoje českého vysokého školství, vybrané teze a náměty* (2009), který má dvě části – Obecná východiska a Náměty pro novelizaci zákona o vysokých školách. Materiál se stal i podkladem pro objektivnější hodnocení Bílé knihy terciárního vzdělávání experty OECD na podzim 2009. Byť se s Univerzitou neshodli ve všech navrhovaných aspektech, materiál přispěl k jejich doporučení, že reforma je nutná, nicméně pro její zásady je třeba hledat konsensus napříč všemi zainteresovanými skupinami, zejména s vysokými školami a studenty. Zdrženlivě až kriticky se postavila i některým velmi kontroverzním námětům Bílé knihy (např. k pojetí Rady vysoké školy). V projektu reformy došlo k řadě posunů, byl zacílen pouze na vysoké školství. Výstupem reformního úsilí dosud jsou návrhy věcných záměrů dvou zákonů – Zákona o vysokých školách a Zákona o finanční pomoci studentů. Konsensus s akademickou obcí však nalezen nebyl. Návrhy reformních zákonů vyvolaly vlnu kritiky obou reprezentací vysokých škol, akademických senátů a zejména studentů a jsou ostře odmítány. Univerzita

²⁹ Vystoupil André Sapir, jeden z představitelů „Bruegel think tank“ a profesor Université Libre de Bruxelles. Andre Sapir za klíčovou označil otázku dostatku finančních prostředků a poukázal na obrovský rozdíl v rozpočtech nejlepších univerzit v USA a v Evropě. (V zásadě roční rozpočet University ve Stanfordu s cca 25 tis. studentů odpovídá ročnímu veřejnému rozpočtu celého vysokého školství v ČR, tedy pro více než 300 000 studentů v ak. roce 2007/2008). Jiný z řečníků později uvedl, že roční rozpočet university, která chce obstát na špičce žebříčků musí být mezi 1,5-2 miliardami \$. Obdobným tématem se zabýval i Geoffrey Boulton, rektor University v Edinburghu a poradce ministerského předsedy UK pro vědu a technologii. té příležitosti citoval Drew Fausta (2007): „Univerzita není o výsledcích, které se dostaví v příštím čtvrtletí; není ani o tom, kým se student stal poté, kdy absolvoval. Je o učení, které přetrvává celý život; učení, které přenáší dědictví tisíciletí; učení, které formuje budoucnost.“ Za nejdůležitější označil, že výzkum musí být napojen a promítán do výuky a dále vyslovil tezi, že univerzity jsou nedílnou součástí inovačního procesu, ale nejsou jeho hnací silou.

Vystoupil i Jo Ritzen, bývalý ministr školství Nizozemí a rektor Maastrichtské univerzity. Univerzity byly stvořeny politiky a byrokraty, nyní by měly vzít svůj osud do svých rukou, zbavit se národní závislosti a působit v rámci EHEA. Zdůraznil roli Boloňského procesu. K tomu potřebují dobré financování, diverzifikovat a inovovat systém řízení i vedení (použil slovo „governance“, které v sobě zahrnuje jak *management*, tak *leadership*). A krize by se v tomto případě mohla stát oním katalyzátorem změny.

Karlova se v diskusích o reformě vysokoškolského vzdělávání jednoznačně a otevřeně postavila proti předložené podobě věcných záměrů obou připravovaných zákonů - současně však její zástupci reprezentující ČR vždy aktivně spolupracovali na hledání přijatelného konsenzu v pracovních skupinách.

4.4.2 Akce pro širokou veřejnost

Akce pro širokou veřejnost tvoří významnou část aktivit na celouniverzitní úrovni i na úrovni součástí Univerzity Karlovy. Zkoumání ukázalo, že fakulty přistupují k zaznamenávání informací o svém působení ve veřejném životě různým způsobem (některé informace jsou velmi podrobné, jiné jen stručné, někde zcela chybí, přestože fakulty řadu akcí pravidelně pořádají) a že téměř všechny fakulty organizují mnoho aktivit, aniž by je zmiňovaly ve svých strategických dokumentech.

Na úrovni univerzity se jedná o akce, které jsou sice vědecko-výzkumného charakteru, ale do jisté míry mají celospolečenský přesah (například akce při příležitosti vstupu České republiky do Evropské unie). Těchto akcí se nezřídka účastní i zahraniční hosté, ať už akademici nebo politici. Další aktivity UK, které se týkají zde zkoumaného vymezení třetí role, jsou oslavy výročí 17. listopadu, spolupráce UK s Českým rozhlasem a v neposlední řadě pořádání přednášek určených laickému publiku, které střídavě realizují odborníci z UK a z Akademie věd ČR.

V oblasti působení ve veřejném životě je velmi aktivní také naprostá většina fakult: často pořádají výstavy či koncerty, ale mimo to se věnují dalším aktivitám podle svého odborného zaměření a jsou také aktivní v médiích jak v oblasti kulturní, tak v oblasti popularizace vědy a výzkumu. Představují se tak široké veřejnosti v oblastech, které navazují na jejich odbornou a výzkumnou činnost, přispívají tak nejen k popularizaci svých oborů, ale rovněž k šíření osvětové a kulturní činnosti. Některé fakulty se také zaměřují na působení v humanitární oblasti, např. prostřednictvím pořádání veřejných sbírek.

Závěry a doporučení

Hlubší analýza a hodnocení nebyly v rámci této oblasti provedeny z důvodů vysoké míry neúplnosti datové základny. Aby byla data jednotlivých fakult alespoň částečně srovnatelná, bylo by potřeba obsah a strukturu zdrojů, které se věnují této oblasti, do určité míry sjednotit. Navíc vhodná míra informování o těchto akcích přibližuje fakultu neakademické veřejnosti, slouží jako propagační aktivita vzhledem k širší veřejnosti a pomáhá fakultě vstupovat do společenské praxe.

Pro oblast zapojování Univerzity Karlovy a jejích součástí do veřejného života lze doporučit:

1. **Sledovat tuto oblast ve výročních zprávách** o činnosti v rozsahu, který pokryje zprávy s nejdůležitějšími a nejdůležitějšími akcemi;
2. **Na fakultních webových stránkách archivovat důležité akce** pro veřejnost, včetně archivu významných mediálních vystoupení členů fakulty.